
INNAVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONALARDA RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11220900>

Nosirov Muzaffar Tolib o'g'li

Namangan muhandislik-texnologiya instituti

"Iqtisodiyot" fakulteti "Menejment" kafedrasida assistenti

muzaffarnosirov1992@gmail.com

ANNONTATSIYA

Ushbu maqola innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishni takomillashtirish strategiyalarini o'rganadi, tashkilotlar innovatsiyalar madaniyatini oshirishda risklarni proaktiv tarzda aniqlash, baholash va kamaytirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar

muhim, risk, menagement, inovatsiya, iqtisodiyot.

АВСТРАКТ

This essay will explore strategies to improve risk management in the innovation economy, focusing on how organizations can proactively identify, assess, and mitigate risks while fostering a culture of innovation.

Key words

Important, risk, management, innovation, economic.

АНОНТАЦИЯ

В этом эссе будут рассмотрены стратегии улучшения управления рисками в инновационной экономике с упором на то, как организации могут активно выявлять, оценивать и снижать риски, одновременно развивая культуру инноваций.

Ключевые слова

Важность, риск, менеджмент, инновации, экономика.

Kirish

Hozirgi jadal rivojlanayotgan innovatsion iqtisodiyotda korxonalarining rivojlanishi va o'zgaruvchan bozor landshaftlariga moslashishi uchun risklarni samarali boshqarish juda muhim. Kompaniyalar raqobatbardoshlikni saqlab qolish uchun texnologiya va ijod chegaralarini kengaytirar ekan, ular innovatsion yechimlarni talab qiladigan yangi va murakkab xavflarga ham duch kelishadi.

Innovatsion iqtisodiyotning o'ziga xos muammolariga moslashtirilgan risklarni boshqarish bo'yicha ishonchli amaliyotlarni joriy qilish orqali korxonalar yuzaga kelishi mumkin bo'lgan uzilishlarni minimallashtirishi va yangi imkoniyatlardan foydalanishi mumkin. Ijodkorlik va moslashuvchanlikni rag'batlantiradigan risklarni boshqarishga yaxlit yondashuvni qo'llash zamonaviy ishbilarmonlik muhitining noaniqliklaridan o'tish va barqaror o'sishni ta'minlashga intilayotgan kompaniyalar uchun muhim bo'ladi.

Innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishni tushunish

Innovatsion iqtisodiyot sohasida risklarni boshqarishni tushunish barqaror o'sish va rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega. Savdo, raqobatbardoshlik, innovatsiyalar va tizimli xavf elementlarini o'z ichiga olgan global qiymat zanjirlari tobora murakkablashib borayotganligi sababli, risklarni boshqarishning keng qamrovli tizimiga bo'lgan ehtiyoj kuchayadi (Postelnicu va boshqalar). Ushbu murakkablikni bartaraf etish o'zaro bog'liq bo'lgan iqtisodiy faoliyatning rivojlanayotgan manzarasini tan oladigan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi.

Elektron xavfsizlik sanoati va uning xavfsiz elektron muhitni rivojlantirishdagi roli

haqidagi tushunchalardan foydalanish innovatsiyalarga asoslangan iqtisodiyotlarda xavflarni baholash va kamaytirish strategiyalarini kuchaytirishi mumkin (Glaessner va boshqalar). Huquqiy bazalar, to'lov tizimining xavfsizligi va axborot almashish mexanizmlari kabi xavfsiz elektron tizim uchun muhim bo'lgan asosiy ustunlarni ajratib ko'rsatish orqali potentsial tahdid va zaifliklardan himoyalani uchun samarali risklarni boshqarish amaliyotlarini birlashtirish mumkin. Innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishga qaratilgan ushbu maqsadli e'tibor barqaror innovatsiyalar va iqtisodiy farovonlik salohiyatini optimallashtirish uchun texnologik yutuqlarni mustahkam xavfsizlik choralari bilan uyg'unlashtirish zarurligini ta'kidlaydi.

Innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarish muammolari

Bugungi jadal rivojlanayotgan innovatsion iqtisodiyotda, raqobatbardosh ustunlikka intilayotgan tashkilotlar uchun buzg'unchi texnologiyalarning integratsiyasi va raqamli transformatsiya strategiyalarini qabul qilish zaruratga aylandi. Biroq, o'zgarishlarning bunday tez sur'ati bilan, ayniqsa, xavflarni boshqarish sohasida ko'plab muammolar paydo bo'ladi. (Majdalawieh va boshqalar) ta'kidlaganidek, c-suite rahbarlari raqamli transformatsiya tashabbuslarini muvaffaqiyatli amalga oshirishga to'sqinlik qiluvchi qattiq jarayonlar, xavf-xatarlardan qochish, raqamli uzilishlar va idoralararo nizolar kabi to'siqlarga duch kelishadi. Bundan tashqari, (Postelnicu va boshq.) tadqiq qilinganidek, global iqtisodiyotning o'zaro bog'liq tabiati, ayniqsa, tizimli xavflar keng qamrovli oqibatlariga olib kelishi mumkin bo'lgan global qiymat zanjirlarida risklarni boshqarishda qo'shimcha murakkabliklarni keltirib chiqaradi. Shu sababli, innovatsion iqtisodiyot doirasida risklarni boshqarishdagi ushbu muammolarni hal qilish raqamli transformatsiya strategiyalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish va ular bilan bog'liq xavflarni yumshatishni ta'minlash uchun innovatsion echimlar, tezkor metodologiyalar va o'zgarishlarni boshqarish amaliyotini birlashtiradigan yaxlit yondashuvni talab qiladi.

Innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishni takomillashtirish strategiyalari

Innovatsion iqtisodiyotning murakkab manzarasida harakat qilishda xavflarni boshqarishni yaxshilash strategiyalarini ishlab chiqish muhim vazifaga aylanadi. (Mustafa va boshq.) tadqiqotida ta'kidlanganidek, kichik va o'rta korxonalar (KO'B) innovatsiyalar va texnologiyalarni o'zlashtirish, infratuzilma muammolari va huquqiy va tartibga solish muhitidan kelib chiqadigan xavflarga ayniqsa sezgir. Ushbu xavf omillari, agar etarli darajada bartaraf etilmasa, KO'B potentsialini to'liq ro'yobga chiqarishga to'sqinlik qilishi mumkin. Shu sababli, chaqqonlik strategiyalarini birlashtirish ushbu xavf manbalari orasida kompaniya faoliyatini kuchaytirish uchun jozibali yo'l sifatida paydo bo'ladi. Bundan tashqari, (Bachtler

va boshq.) da aytib o'tilganidek, Evropa Ittifoqidagi operatsion dasturlarni baholash innovatsiyalarga asoslangan iqtisodiyot kontekstida risklarni samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan nozik yondashuv haqida qimmatli tushunchalarni beradi. Xatarlarni yumshatish bo'yicha faol choralarni tezkor strategiyalar bilan uyg'unlashtirish orqali tashkilotlar o'zlarining chidamliligini kuchaytirishi va innovatsiyalarning dinamik relefini mohirlik bilan boshqarishi mumkin, natijada innovatsion iqtisodiyot landshaftida barqaror o'sishni va raqobatdosh ustunlikni qo'llab-quvvatlaydi.

Innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishni muvaffaqiyatli joriy etish bo'yicha amaliy tadqiqotlar

Innovatsion iqtisodiyotda xatarlarni boshqarishni muvaffaqiyatli amalga oshirish bo'yicha amaliy tadqiqotlarni o'rganar ekanmiz, texnik noaniqlik, malakani yo'q qilish va muvofiqlik risklari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik innovatsion firmalar tomonidan qabul qilingan strategiyalarga sezilarli ta'sir ko'rsatishi ayon bo'ladi. Yuqori texnik nosozliklar xavfi va bilimlarni tubdan o'zgartirish tadqiqot va ishlanmalarga moslashuvchan yondashuvni talab qiladi va malakali xodimlarni jalb qilish va ulardan foydalanish muhimligini ta'kidlaydi (Richard Uitli va boshqalar). Aksincha, muvofiqlik xavfi firmalarni tashkilotga xos vakolatlarga sarmoya kiritishga va marketing va tarqatish imkoniyatlari kabi murakkab tuzilmalarni qurish bo'yicha uzoq muddatli majburiyatlarga yo'naltiradi. Buyuk Britaniya, Germaniya va Shvetsiya kabi Evropaning turli mamlakatlaridagi kompyuter dasturlari va biotexnologiya sanoatining kichik tarmoqlarini tahlil qilish orqali turli darajadagi texnik o'zgarishlar va maqsadga muvofiqlik kuzatilishi mumkin, bu texnologiya risklari va innovatsiyalarni rag'batlantirishda bandlik siyosati o'rtasidagi bog'liqlikni yoritadi (Richard). Whitley va boshqalar). Ushbu amaliy tadqiqotlar rivojlanayotgan iqtisodiyotda muvaffaqiyatli innovatsiyalarni olib borish uchun texnik noaniqliklarni va tashkiliy vakolatlarni o'z ichiga olgan muvozanatli risklarni boshqarish yondashuvining muhim zarurligini ta'kidlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishni takomillashtirish barqaror o'sish va rivojlanishni rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Xatarlarni samarali aniqlash, baholash va kamaytirish orqali tashkilotlar tajriba va ijodkorlikni rag'batlantiradigan innovatsiya madaniyatini yaratishi mumkin. Sun'iy intellekt va mashinani o'rganish kabi ilg'or texnologiyalarning integratsiyasi xavflarni bashorat qilish va qaror qabul qilish jarayonlarini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. Bundan tashqari, turli manfaatdor tomonlar, jumladan, davlat idoralari, sanoat hamkorlari va ilmiy doiralar o'rtasidagi hamkorlik xavflarni boshqarish bo'yicha keng qamrovli strategiyalarni ishlab chiqish uchun zarurdir. Bundan tashqari, risklarni boshqarish bo'yicha

mutaxassislarni uzluksiz o'rganish va rivojlantirishga sarmoya kiritish tez rivojlanayotgan innovatsion landshaftda paydo bo'ladigan xavflardan oldinda turish uchun juda muhimdir. Oxir oqibat, innovatsion iqtisodiyotda risklarni boshqarishga ustuvor ahamiyat berish orqali tashkilotlar potentsial tahdid va noaniqliklarni minimallashtirish bilan birga muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlarini maksimal darajada oshirishi mumkin.

HAVOLALAR:

- Postelnicu, Katalin, "GLOBAL QIMMAT ZANJIRLARI VA UNING IQTISODIYOT GLOBALLASHTIRISH PERSPEKTIVANI TA'SIRI", 2021 yil
- Glaessner, Tomas, Kellermann, Tom, McNevin, Valerie, "Elektron xavfsizlik - moliyaviy operatsiyalarda xavflarni kamaytirish: davlat siyosati masalalari"
- Majdalawieh, Munir, "Raqamli transformatsiyani rivojlantirish: muvaffaqiyatli joylashtirish uchun integratsiyalangan raqamli transformatsiya asosi", 2019 yil
- Bakli, Chris, Kloete, Evgeniy, Godfri, Linda, Xildebrandt, Diane, Maxafola, Maxapa, Puris, Anastassios, van Zyl, Emil, Watson, Jim, "Janubiy Afrikadagi yashil texnologiyalar holati", 2014 yil
- Richard Uitli, Stiven Kasper, "Tadbirkorlik texnologiyalari firmalarida vakolatlarni boshqarish: Germaniya, Shvetsiya va Buyuk Britaniyaning qiyosiy institutsional tahlili"
- Mustafu, Hamidatun Khusna, Yaakub, Sabariah, "Malayziyadagi kichik va o'rta korxonalarini ishlab chiqarishda xavf manbalari, tezkorlik strategiyasi va kompaniya faoliyati", 2022 yil
- Baxtler, Jon, Ferri, Martin, Makmaster, Iren, Mendez, Karlos, "2007-13 operatsion dasturlari: dastlabki baholash: 2005 yil bahor-kuz", 2007 yil